

*Şüheda Basire AKÇA

Orcid No: 0000-0001-9390-1921

**Funda ÜNAL ANKAYA

Orcid No: 0000-0002-8305-1131

*Zonguldak Bülent Ecevit
Üniversitesi/Çaycuma Gıda ve Tarım
Meslek Yüksekokulu (Sorumlu yazar)

**Celal Bayar Üniversitesi, Alaşehir
Meslek Yüksekokulu

fundaunalankaya@hotmail.com

DOI

[https://doi.org/10.46291/ISPECJASv
ol4iss3pp565-580](https://doi.org/10.46291/ISPECJASv
ol4iss3pp565-580)

Geliş Tarihi: 16/07/2020

Kabul Tarihi: 25/08/2020

Anahtar Kelimeler

Peyzaj öğeleri, donatı öğeleri, kent kimliği, Yeşilirmak, rekreasyonel alan

Keywords

Landscape elements, equiment elements, urban identity

Rekreasyonel Alanlarda Kullanılan Donatı Elemanlarında Kullanıcı Memnuniyetinin Belirlenmesi; Tokat Yeşilirmak Çevresi Örneği

Özet

Bu çalışmada, Tokat ili halkının en sık kullandığı Yeşilirmak çevresinde bulunan rekreasyon alanlarındaki donatı elemanları ile ilgili olarak kullanıcı memnuniyetinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Memnuniyet/ memnuniyetsizlik durumlarını belirlemek adına yöntem olarak anket çalışması tercih edilmiştir. 2019 yılında yapılan çalışma, Basit tesadüfi örnekleme yöntemine göre 384 rekreasyon alanı kullanıcısının donatı elemanları açısından memnuniyeti, % 5 hata payı ve% 95 güvenilirlik ile belirlenmiştir. Kullanıcıların demografik yapısının yanı sıra 20 rekreasyon alanını doğru yansıtabilecek güçlendirme unsurları için ulaşım ve güçlendirme unsurları sorulmuştur. Likert ölçeğine göre puanlanan soruların puantaj değerlendirilmesi, puanların ortalaması alınarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma, kullanıcıların memnuniyet düzeyini azaltan unsurların nasıl ortadan kaldırılacağı ve bunun yanı sıra memnuniyet düzeyini artırmak ve devamlılığını sağlamak açısından önemlidir.

The Determination User Satisfaction of Equipment Elements In The Recreational Area of The Yesilirmak Environs /Tokat City

Abstract

In this study, it was aimed to determine the user satisfaction to reinforcement elements of the in recreational areas located in the environs of Yeşilirmak, where is used most frequently by Tokat city people. In order to determine the satisfaction / dissatisfaction situations, a survey study was preferred as a method. The study carried out in 2019. According to the simple random sampling method, the satisfaction of the 384 recreational area users in terms of reinforcement elements was determined with 5% margin of error and 95% reliability. Besides the demographic structure of the users, transportation and reinforcement elements were asked about reinforcement elements that would reflect 20 recreational areas correctly. The average of the questions scored according to the Likert scale was evaluated. It was important in terms of how to eliminate the factors that reduce the satisfaction level of the users, as well as increasing the level of satisfaction and ensuring its continuity.

GİRİŞ

Kentler, oluştuğu günden beri doğal ve kültürel öğelerle varolmuştur ve şekil değiştirmiştir (Güneş ve ark., 2005; Gülgün ve ark., 2014; Akça ve ark., 2019; Gülgün Yazıcı, 2018). Tarihi ve teknolojik gelişmeler, kentlerde hızlı hazırlıksız ve dramatik bir şekilde ilerlemiş, bu da kentlerin yatay ve dikey yönde gelişmesine sebep olmuştur. Özellikle bu gelişmeler sonucunda kentler, insan yapısı veya ergonomisi ile bağdaşmayan, soğuk, kullanıcı gereksinimlerini karşılamaktan yoksun, görsel açıdan yetersiz bir çevre halini almaktadır. Kentleri sadece barınma alanları olarak nitelendirmemek gerekir. Çubuk (1991)'in belirttiği gibi; kentler, yerleşme dokusunu oluşturan yapılanmış ve /veya yapılanmamış 'Kentsel Mekânları' oluşturmaktadır. Kentler, barınmanın yanı sıra çalışma, eğlenme/dinlenme ve ulaşım gibi dört ana işleve sahiptir. Kentlerin dış mekânları, insanlar için huzurlu, güvenli ve kolaylık verici düzenlenmelidir. Özellikle insanların nefes almaları açısından oluşturulan yeşil alan sistemleri içinde donatı elemanları, önemli yere sahiptir.

Donatı elemanları, insanların kent dokusu içinde bireysel ve toplumsal yaşamını kolaylaştıran, bireylerin iletişim halinde olduğu mekanlara işlevsel ve estetik açıdan anlam kazandıran, kısaca değişik nitel ve nicelikleri olan mekan tamamlayıcı öğeler/objelerdir (Bulut ve ark., 2008; Güneş ve ark., 2011; Önal, 2019; Gülgün ve ark., 2018). Donatı elemanları, kullanıcıların sosyal ve kültürel özelliklerini yansıtacak şekilde nesnelere beklentileri, görsel estetik değer yargılarını içinde barındıran çevre düzenlenmesini gerektirmektedir. Kent kimliğine dayanan ve onun önemli bir parçası olan donatı elemanlarının, teknik ve görsel açıdan devamlılığı sağlanmalıdır. Bayrakçı (1991) yaptığı çalışmada, donatı elemanlarının kent dokusu içinde insanların hayatını kolaylaştırdığını, bireyler arasında iletişime olumlu katkı sağladığını, işlevsel ve estetik açıdan kent kimliğine katkılar sunduğunu, mekân tamamlayıcı bir öğe olduğunu bildirmiştir. Kuşkun (2002)'e göre donatı elemanları şu şekilde sınıflandırılabilir (Şekil 1).



Sınırlandırıcılar (caydırıcılar, sınırlandırıcılar, yaya bariyerleri, trafik bariyerleri, vb.)



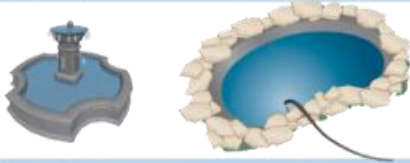
Zemin kaplamaları (beton, taş, asfalt, tuğla, vb.)



Satış birimleri (kiosklar, sergi pavyonları, büfeler, vb.)



Oturma birimleri (banklar, sandalyeler, grup oturma elemanları)



Su ögesi (süs havuzları, çeşmeler, tulumbar, kanallar, yangın musluğu, vb.)



Aydınlatma elemanları (yol aydınlatıcıları, alan aydınlatıcıları)



Üst örtü öğeleri (duraklar, gölgelikler, pergolalar, vb.)



İşaret ve bilgi levhaları (yönlendiriciler, yer belirleyiciler, bilgi iletişim panoları)



Sanatsal objeler (heykeller)



Diğer öğeler (bayrak direkleri, çöp kutuları, posta kutuları, umumi tuvaletler, çiçeklikler, bilet otomatları, bisiklet park yerleri, saatler, parkmetreler, bitkisel öğeler, vb.)

Şekil 1. Donatı elemanları sınıflamasına göre kentsel alanlarda kullanılan öğeler

İnsan boyutlarının ve buna bağılı olarak yatay ve dikey çalışma alanlarının saptanması, araç-gereç donatım-döşeme boyutlarının ve kalitesinin belirlenmesi, aktivite mekânlarının ve boyutlarının insan kullanımına uygunluğunun saptanması gerekir. Buradan çıkan verilere ve eksiklere göre, mekânların tasarımında kullanılacak verilerin standart şekilde var olmadığının gösterilmesi ve bunların, gerek mobilya, gerekse donatım-döşeme elemanlarının tasarımında ortaya konması gerekir (Gülgün ve Türkyılmaz, 2001a; Gülgün ve Türkyılmaz, 2001b; Gülgün ve Yazıcı, 2017). Donatı elemanları, çevre düzenlemesi içinde kentlerde yaşam tarzı anlayışı boyutunda kültürel de boyut kazanmaktadır. Bu nedenle yapılan birçok çalışmada donatı elemanları, incelenen yerin kültürel kimliğini yansıtmaktadır. Bayramoğlu ve Özdemir (2012) Trabzon Merkezinde yer alan Uzun Sokak'ta donatı elemanlarını inceleyerek, mevcut donatı elemanlarının cadde üzerinde bir bütünlük oluşturmadığı ve çevresindeki mimari yapı ile de uyum sağlamadığını tespit etmişlerdir. Uzun Sokak üzerinde bulunan donatı elemanlarının Trabzon kent kimliğini yansıtmadığı, kent kimliğini vurgulamak adına herhangi bir özelliğe sahip olmadığı sonucuna varılmıştır. Önal

(2009), Yörük (2006); Yazıcı ve ark., 2018; Yazıcı ve Gülgün, 2017; Akça ve ark., 2018, gibi birçok çalışmada belirtildiği gibi, donatı elemanları ile ilgili yapılacak olan çok disiplinli çeşitli araştırmalar ile, donatı elemanlarının tasarımında kullanılacak olan antropometrik veri tabanının oluşturulması son derece önemlidir. Kısaca donatı elemanlarının, yüklendikleri işlevsel görevlerin yanı sıra kentsel alan içindeki anlamsal boyutları da değerlendirildiğinde, kentler için önemli simgeler olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada 2019 yılında tekrar yenilenen Tokat Yeşilirmak kenarındaki donatı elemanlarının, kullanıcılar tarafından değerlendirilmesi yapılmıştır. İnsanların boş zamanlarını geçirdiği bu alanlar, bulunduğu konum itibarıyla kent kimliğini yansıtmaması gereken alanlardan bir tanesidir. Yazıcı ve Arslantaş (2019) çalışmasının devamı niteliğinde olan bu çalışmada, donatı elemanları ile kent kimliği arasındaki uyum ve yeterlilik, anket yoluyla belirlenmiştir. Çalışmada amaç; donatı elemanları ile ilgili memnuniyetin ve kent kimliğine uygun olup olmadığının belirlenmesinin yanısıra, elde edilen veriler ışığında ve seçim kararlarına ilişkin problemlerin de belirlenerek soruna dair çözüm önerileri geliştirmektir.

MATERYAL –YÖNTEM

Anketin yapıldığı Tokat ili; Türkiye'nin Karadeniz Bölgesinde yer alan illerden biridir. Kuzeyde Samsun, kuzeydoğuda Ordu, doğu ve güneyde Sivas, güneybatıda Yozgat ve batıda Amasya illeriyle Komşudur. İlçelerinden Yeşilyurt ve Sulusaray, İç Anadolu Bölgesinde yer alır. Yüzölçümü 10.072 km², Nüfusu 612.646 olup rakımı 623 m'dir. Yıllık sıcaklık

ortalaması en düşük 8.1°C, en fazla 14.2 °C'dir. Yıllık yağış ortalaması 381.7 mm ile 586.2 mm arası değişmektedir. Tokat; Yeşilirmak havzasının bereketli toprakları üzerine kurulmuş 6000 yıllık tarihi boyunca önemli ticaret ve kültür merkezi olmuş, 14 Devleti ve birçok beyliği içerisinde barındırmış önemli bir Anadolu şehridir (Erişim: Tokat Belediyesi, 2019; Yazici ve Arslantaş, 2019).



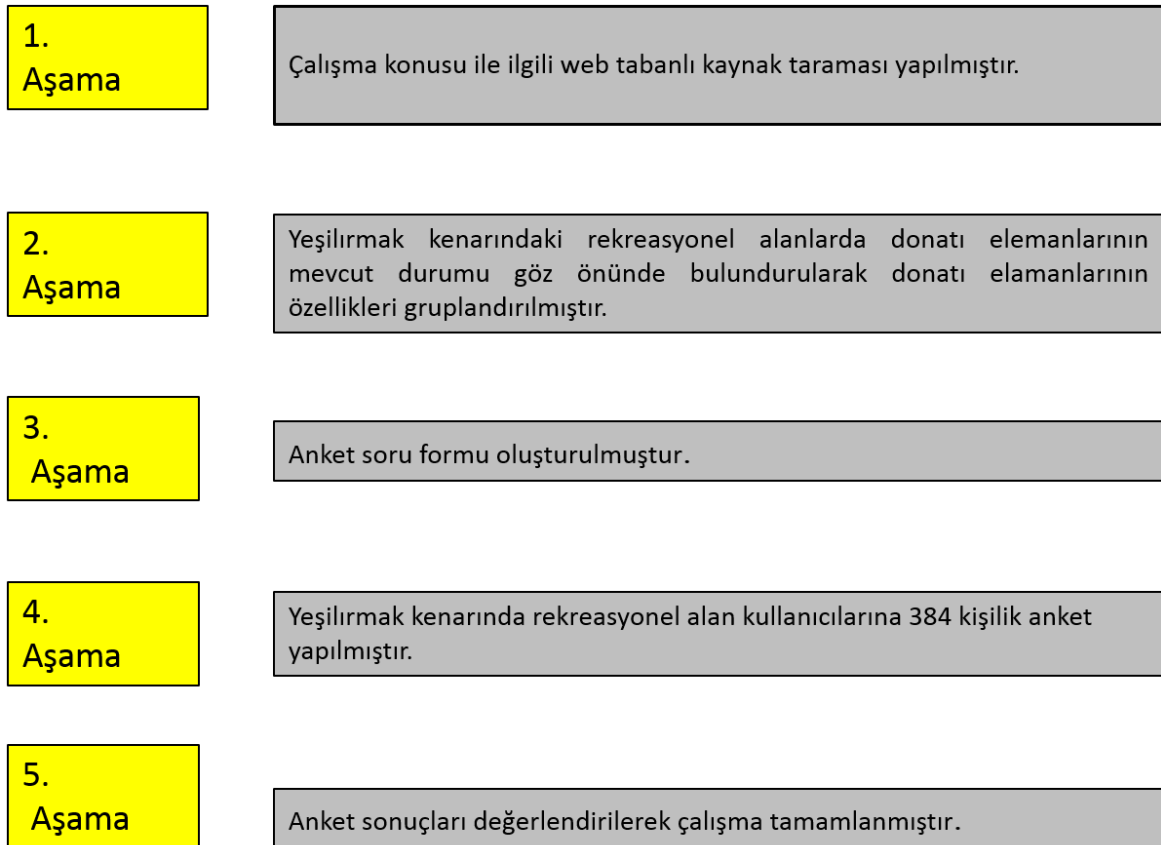
Şekil 2. Tokat Yeşilirmak kenarına ait çalışma alanının , uydu görüntüsü ve havadan çekilmiş fotoğrafı (Tokat Bel., 2019).

Çalışmanın ana materyalini; Tokat ilinin Yeşilirmak yakın çevresi oluşturmaktadır. Tokat halkının tercih ettiği bu alan; (Tarihi Taşhan'dan Yaklaşık 3,5 km uzaklıkta) ulaşım açısından kolay olması, su öğelerinin varlığı ile günün her saatin de rekreasyonel olarak yararlanılabilen bir ortamdır. Vali Zekai Gümüşdiş Bulvarı boyunca devam eden rekreasyonel alan Tarihi Taş köprüden başlayarak Sanayi kavşağı yol ayrımında son bulmaktadır. Irmak kenarının diğer yakası ise Karşıyaka

mahallesini kapsamaktadır. Yürüyüş yolları, bisiklet yolları, çocuk oyun parklarının bulunması, spor kompleksinin olması, ırmakta gondol gezintilerinin yapılması ve insanların piknik amaçlı kullanabilecekleri kamerye bulunması, ayrıca çay bahçelerini de içinde barındırması ile halkın tercih ettiği bir rekreasyon alanıdır. Yeşilirmak kenarının şehir merkezine yakınlığı, insanların bir vasita olmadan da gidebileceği, her yaş grubundan insanların kolay ulaşabileceği

bir rekreasyonel alan kazanımı sağlamaktadır. Ayrıca Yeşilirmak yakın çevresi; etrafında bulunan Taş Köprüsü, Yeşilirmak Bilgi Evi ve Millet kıraathanesi gibi tarihi mekânlar ile insanların sosyal yaşamını olumlu yönde etkilemesinin yanı sıra bilgi birikimlerinin artmasına olanak sağlayan bir alandır (Şekil 2).

Tokat ili Merkez ilçesinde donatı elemanı kullanıcı memnuniyetleri değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışmada; Yeşilirmak kenarında bulunan parklar örnekleme alanı olarak seçilmiştir. Yapılan 384 kişilik anket çalışması, SPSS (PC) paket programı kullanılarak İstatiksel analiz teknikleriyle değerlendirilmiştir. Çalışma 5 aşamada tamamlanmıştır (Şekil 3).



Şekil 3. Yöntem akış şeması

Anket çalışmasında ve Anket formlarının oluşturulmasında, Aksu ve Yılmaz (2018) ve Düzenli ve ark. (2017) ve Yazıcı ve Arslantaş Sağlamer (2019) gibi bugüne

kadar yapılmış olan çeşitli araştırmalardan yararlanılmıştır.

Örnekleme modeli olarak; basit tesadüfi örnekleme yöntemine göre örnekleme

hacmi %5 hata payı ve %95 güvenilirlikte çalışılmıştır.Örnekleme büyüklükleri hesaplanırken Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004)'dan yararlanılmıştır. Ocak- Mayıs ayları arasında 2019 tarihinde, hafta içi ve hafta sonları, yanıt verecek kişiler rastgele

seçilerek yapılmıştır. Anket, kişisel görüşme ile yürütülmüş , Tokat Yeşilirmak kenarında bulunan rekreasyonel alanlardaki donatı elamanlarını kullanan kullanıcılar üzerinde yürütülen toplam 384 adet anket formunun doldurulması ile elde edilmiştir.

Formül $n = Nt^2pq$

n:Örnek hacmi

N: Toplam Tokat Merkez nüfusu

p: Gerçekleşme sıklığı

q: Gerçekleşmeme sıklığı

t: Belirli bir anlamlılık düzeyi (1.96)

Verilerin değerlendirilmesi, Demografik yapı ve kullanım zamanı soruları dışında kalan tüm anket soruları (20 soru) 5'li Likert ölçeği ile değerlendirilmiştir. Aksu ve Yılmaz (2018) ve Yazıcı ve Arslantaş Sağlamer (2019)'e göre elde edilen puanlama sonrası standart sapma, ortalama değer, anketlerin aralık sınırlarının hesaplanması, aralık katsayı hesaplamasıyla hesaplanmış ve 0.60, ortalama ile karşılaştırmalar esas olmak üzere değerlendirme yapılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistiklerden yararlanılmış ve IBM SPSS 22.0 programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Demografik özellikler

384 kişiye yapılan anket sonucunda; ankete katılan katılımcıların %51,3 (197 kişi) kadın %48,7(187 kişi) erkektir. Ankete katılanların %93 ü kent merkezinde yaşıyorken %7'si kent dışından gelmiş olan ziyaretçilerden oluşmaktadır. Ankete katılanların büyük çoğunluğu 16-29 yaş (175 kişi) ve 30-45 yaş (143 kişi) olup, 46-60 yaş grubundan 52 kişi ve en az 60 yaş üzeri (14kişi) olarak belirlenmiştir. Ankete katılan katılımcıların eğitim durumu sonucuna göre en fazla sayı 190 kişi ile üniversite mezunu olanlar olmuş, 102 kişi lise, 57 kişi ilköğretim olmuş ve en az ise 35 kişi ile lisansüstü eğitime sahip olanlar katılmıştır.

Rekreasyonel alanı ziyaret etme zamanı

384 kişiye yapılan anket sonucunda katılımcıların %21,6'sı hafta içi %72,7 si hafta sonu,%5,7 si ise hem hafta sonu hem hafta içi çalışma alanını kullanmaktadır. Kullanıcıların %52,3 akşam vakileri %31,3 ü öğle ve %9,4 öğle ve akşam vakitlerinde ziyaret etmektedir.

Donatı elemanlarına ait memnuniyeti belirlenmesi

Anket sonuçlarına göre; **ilk olarak** ‘Yeşilirmak kenarında yürüyüş yolu yeterlidir’ görüşüne katılma oranı ortalaması 0,85 (Ort. üstünde) puan olarak belirlenmiştir. Bu sonuç, kullanıcıların alana ulaşımında sorun yaşamadıklarını göstermektedir. **İkinci soru olan** ‘Yeşilirmak kenarında yürüyüş yolu tüm kullanıcılar engelliler/çocuk/yaşlı için uygundur’ görüşüne katılım oranı 0,62 (Ort. üstünde) olarak belirlenmiştir. **Üçüncü soruya verilen** ‘Yeşilirmak kenarındaki yeşil alanı sınırlayan elemanlar yeterlidir’ görüşüne katılanların ortalaması 0,30 (düşük) olarak belirlenmiştir. **Dördüncü soruda ise;** ‘Yeşilirmak kenarında çardak ve örtü elemanı yeterlidir’ görüşüne katılanların ortalaması 0,47 (düşük) olarak belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda; rekreasyon alanındaki yürüyüş yolları yeterli bulunurken, sınırlayıcı elemanlar yeterli bulunmamıştır. Ayrıca yine yapılan anket sonucunda, çardak ve üstü örtülü elemanların yetersiz olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Tablo 1). Ankette **beşinci başlık** olan aydınlatma elemanı ile ilgili olarak ; ‘Yeşilirmak kenarında aydınlatma elemanı yeterlidir’ görüşünde olanların katılım oranı 0,78 (Ort. üstünde) olarak belirlenmiştir. **Altıncı soruya** ‘Yeşilirmak kenarında gölgeleme elemanı (bitki fonksiyonu ele alınarak) yeterlidir’ görüşüne katılım oranı 0,83 (Ort. üstünde) olarak ortaya çıkmıştır. **Yedinci soruda ise;** Yeşilirmak kenarında zemin kaplaması yöre için uygundur görüşüne katılanlarının ortalaması 0,61 (ortalama değer) olarak belirlenmiştir. **sekizinci Soru** ‘Yeşilirmak kenarında plastik nesnelere mevcuttur’ görüşünün ortalaması 0,46 (düşük) olarak belirlenmiştir. **Dokuzuncu soru olan** ‘Yeşilirmak kenarında yeterli sayıda çöp kutusu mevcuttur’ görüşünde verilen puan 0,63 olarak belirlenmiştir. **Onuncu Soruda ise** ‘Yeşilirmak kenarında su ögesine yer verilmiştir’ görüşü,0,82 puan almıştır. Bu sonuçlardan elde edilen verilere göre; aydınlatma elemanları, alandaki bitkilerin gölgeleme fonksiyonu, su ögesi kullanımı ortalamanın üstünde puan almıştır. Kullanıcılar, aydınlatma elemanları, alandaki bitkilerin gölgeleme fonksiyonu, su ögelerinden memnun iken çöp kutusu kullanımı ortalama değer skalasında kalmıştır (Çizelge 1).

Çizelge 1. Donatı elemanlarına ait memnuniyeti belirlemek amacıyla sorulan sorular ve istatistikî sonuçları

Tokat Yeşilirmak kenarındaki rekreasyonel alanlarda kullanılan donatı elamanlarına ait sorular	istatistik sonuçları	
	S.S.	Ort.
1. Yeşilirmak kenarında yürüyüş yolu yeterlidir.	1,23	0,85
2. Yeşilirmak kenarında yürüyüş yolu tüm kullanıcılar engelliler/çocuk/yaşlı için uygundur.	1,09	0,62
3. Yeşilirmak kenarındaki yeşil alanı sınırlayan elemanlar yeterlidir	1,07	0,30
4. Yeşilirmak kenarında çardak ve örtü elemanı yeterlidir.	1,08	0,47
5. Yeşilirmak kenarında aydınlatma elemanı yeterlidir.	1,52	0,78
6. Yeşilirmak kenarında gölgeleme elemanı (bitki fonksiyonu ele alınarak) yeterlidir.	1,12	0,83
7. Yeşilirmak kenarında zemin kaplaması yöre için uygundur.	1,08	0,61
8. Yeşilirmak kenarında plastik nesnelere mevcuttur.	1,02	0,46
9. Yeşilirmak kenarında yeterli sayıda çöp kutusu mevcuttur.	1,21	0,63
10. Yeşilirmak kenarında su öğesine yer verilmiştir.	1,14	0,82
11. Yeşilirmak kenarında hareketli su öğesi mevcuttur.	1,15	0,91
12. Yeşilirmak'ta yüzdürülen sandal sayısı yeterlidir.	1,23	0,37
13. Yeşilirmak kenarında güvenlik birimi mevcuttur.	1,14	-0,21
14. Yeşilirmak kenarında malzemelerin ölçütleri tüm kullanıcılar engelliler/çocuk/yaşlı için uygundur.	1,13	0,39
15. Kullanılan donatı elemanları konforludur.	1,12	0,31
16. Yeşilirmak kenarında işaret levhaları yeterlidir.	1,09	0,21
17. Yeşilirmak kenarında yürüyüş yolları ölçütleri uygundur.	1,18	0,65
18. Yeşilirmak kenarında kışın karlanma ve buzlanmada rampalarda korkuluk mevcuttur.	1,04	0,31
19. Banklar yeterlidir.	1,02	0,54
20. Donatı elemanları genel olarak estetikdir.	1,12	0,74

Yapılan anket sonucunda **11. Soruya** 'Yeşilirmak kenarında hareketli su öğesi mevcuttur' görüşü, 0,91 değeri ile en yüksek sonuca ulaşmıştır. Bu sonuç, alanın Yeşilirmak kenarında olması faktörü ile örtüşen bir sonuçtur (Tablo 1). **12. Soruda** 'Yeşilirmak'ta yüzdürülen sandal sayısı yeterlidir' görüşüne katılanların ortalaması 0,37 (düşük)'dir. **13. soruda ise** Yeşilirmak kenarında güvenlik birimi mevcuttur. -0,21 (çok düşük) değer almıştır. **14. Soruda ise** 'Yeşilirmak kenarında malzemelerin

ölçütleri tüm kullanıcılar engelliler/çocuk/yaşlı için uygundur' görüşüne katılanların ortalaması 0,39 (düşük)'dur. **15. soruda** 'Kullanılan donatı elemanları konforludur' kanısına katılanların ortalaması 0,31(düşük)'dir. Bu sonuçlara göre kullanıcılar, donatı elemanı olarak alanda güvenlik biriminin yetersiz olduğunu, malzeme ölçütlerinin istenilen konforu ve ölçütleri sağlamadığını düşünmektedirler.



Şekil 4. Görme engelliler için rampa ve yürüme yolu (Özgün)

16. soruya verilen yanıtı göre ‘Yeşilirmak kenarında işaret levhaları yeterlidir’ 0,21 ile ortalaması düşük bir değere sahiptir. **17. Soruda** ise, ‘Yeşilirmak kenarında yürüyüş yolları ölçütleri uygundur’ görüşüne katılma oranı 0,65 olarak ortalamanın üstünde bir değerde çıkmıştır. **18. Soruda** ise; ‘Yeşilirmak kenarında kışın karlanma ve buzlanmada rampalarda korkuluk mevcuttur’ görüşü, 0,31 gibi ortalaması

düşük bir değere sahiptir. **19. Soruda** kullanıcılar bankları yeterli (0,54) bulmamışlardır. **20. Soruda** ise ‘ Donatı elemanları genel olarak estetikdir’ görüşüne katılım 0,74 olarak tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre kullanıcılar, donatı elemanlarını estetik bulmalarına rağmen ölçüt ve konfor bakımından uygun bulmamışlardır. Rampa ve korkulukları da mevsimsel olarak eksik bulmaktadırlar.



Şekil 5. Sınırlayıcı elemanlar, aydınlatma elemanlarına ait görüntüler



Üstü kapalı oturma alanları



Spor aletleri ve çöp kutusu

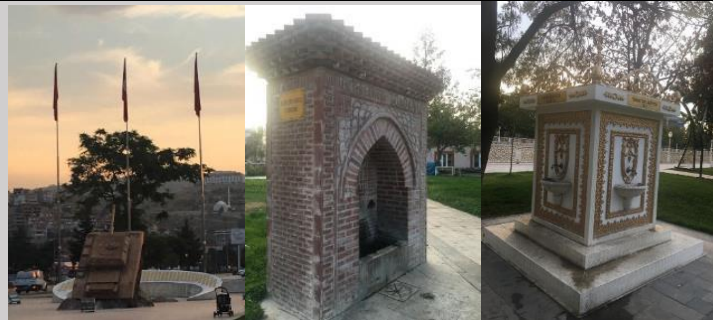


Banklar

Şekil 6.Üstü kapalı oturma alanları, spor aletleri ve çöp kutusu ve banklara ait görüntüler



Levha ve işaretler



Heykel ve Çeşmeler

Şekil 7. Levha ve işaretler, heykel ve çeşmelere ait görüntüler

TARTIŞMA-SONUÇ

Nüfusun artmasıyla orantılı olarak kentlerde donatı elemanı ihtiyacı da artmaktadır. Artan nüfusun gereksinimlerini karşılamak için plansız ve ölçüsüz yapılan donatı elemanlarının bir de kötü kullanımı ve tahribatı ile kentlerde olumsuz görüntüler meydana gelebilmektedir. Tasarımdan yoksun, ergonomik olmayan donatı elemanları, kent kimliğini olumsuz yönde etkileyen bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çalışma ile Tokat kentinde en yoğun şekilde tercih edilen ırmak kenarındaki rekreasyonel alanlarda donatı elemanı kullanımı incelenmiştir. Anket yoluyla elde edilen kullanıcı memnuniyeti sonuçlarına ek olarak bu bölümde uzman değerlendirmesi ve farklı çalışmaların sonuçları ile bu çalışma değerlendirilmiştir. Yapılan anket sonucunda elde edilen veri analizleri göz önünde bulundurulduğunda; kullanıcılar, yürüyüş yollarını yeterli bulmuşken sınırlayıcı elemanları yeterli bulmamışlardır. Bayramoğlu ve Özdemir (2012); Yücel (2006)'e göre sınırlayıcı elemanların kullanıldığı ortamda estetik açıdan mimariye de uyum sağlanmalıdır. Kuşatma elemanı kalitesi ve derecesi

çevreye uygun olmalıdır. Bu açıdan Yeşilirmak kenarında kullanılan sınırlayıcı elemanlar kalitelidir. Ancak kullanılan malzeme, kayıkların bulunduğu iskelede ve kafeteryaların olduğu alanlarda eksik kalmıştır. Bunun yanı sıra sınırlayıcı elemanların çeşitliliği az olup tek amaçla, sadece Irmak ile park güvenliğini sağlamak amacıyla kullanılmıştır. Ayrıca çardak ve üstü örtülü elemanların yetersiz olduğu da çıkan sonuçlar arasındadır. Bu sonuçlara göre tabloda da görüldüğü gibi; aydınlatma elemanları, alandaki bitkilerin gölgeleme fonksiyonu ve su ögesi kullanımı ile ilgili maddeler, ortalamanın üstünde puan almıştır. Yenioğlu (2010) , yaptığı çalışmada aydınlatma elemanlarının uygun görüş sağlama güvenliğini artırma açısından önemli olduğunu, ayrıca gündüzleri dikkat çekmeyen aydınlatma elemanlarının gece kullanıldığı ortama estetik bir değer kattığını bildirmiştir. Altındağ Parkı'nda yapılan bu çalışmada bitkilerin aydınlatma tasarımının eksik olduğu ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada da farklı aydınlatma elemanlarına yer verilmesine rağmen bitkilerin aydınlatılmasında eksiklikler dikkat çekmektedir. Yine tabloda görülmektedir

ki, kullanıcılar, aydınlatma elemanları, alandaki bitkilerin gölgeleme fonksiyonu ve su öğelerinden memnun iken çöp kutusu kullanımı, ortalama değer skalasında kalmıştır. Kartay ve Korkut (2009) , yaptıkları çalışmada, İstanbul örneğinde donatı elemanlarının antropometri ilişkisini incelemişlerdir. Çalışmada, çöp kutularının (60-100cm) ortalamasında olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada da çöp kutuları standartlarda olmakla birlikte yeterlilik bakımından kullanıcıların kararsız kaldıkları ortaya çıkmıştır. Yücel (2006), çalışmasında, çöp kutularının gecede kullanımının göz önünde bulundurularak, boşaltılma sıklıkları yer seçim kararlarını ve tasarımlarını etkileyen bir faktör olduğunu belirtmiştir. Verilerden elde edilen çizelge sonuçlarına da bakıldığında anlaşılıyor ki, çalışma alanı kısmen uygun şartlar sağlamasına rağmen eksiklikler de mevcuttur. Yeşilirmak kenarında üç büfe mevcuttur. Bu büfelerin biri durak önünde diğer ikisi ise park ile anayol kaldırımı arasındadır. Erkmen ve Bakırküre (1991) yaptıkları çalışmada, büfelerin, kaldırım genişliği göz önüne alınarak uygun yerlere yerleştirilmesi gerekliliğini vurgulamışlardır. Donatı elemanları, kullanıcıların konforu için önemliken kentsel alanlarda da kent kimliği için

(kentin vitrini olarak) önemli yere sahiptir. İnsanların birbiri ile iletişime geçtiği kentsel alanlarda, donatı elemanları da kent kültürüne uyumlu olmalıdır. Bu çalışmada elde edilen veriler ışığında; kent kimliğine uygun olabilecek malzemelerin kullanıldığı donatı elemanlarında konfor eksikliği olduğu, konforlu olan donatı elemanlarının da ya mevcut sayısının yetersiz ya da estetik yönden (kötü veya bakımsız) uyumsuz olduğu saptanmıştır. Ortaya çıkan bu sonuçlar doğrultusunda, donatı elemanlarının tercihinde, tasarım, kullanılan malzeme ve ergonomik özellikler (TSE standartlarına göre) konularının önemli olduğu ortaya çıkmıştır.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmaya katkı sağlayan ve bizi destekleyen Doç. Dr. Kübra YAZICI'ya teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

Akça, Ş. B., Gülgün, B., Yazici, K., 2018. Kentsel peyzajda çocuk oyun alanlarının bitkisel tasarım kriterleri. Presented At The Uluslararası Kentleşme Ve Çevre Sorunları Sempozyumu: Değişim/Dönüşüm/Özgünlük, Eskişehir.

Akça, Ş. B., Gülgün, B., Yazici, K. 2019. Çaycuma ilçesi park ve çocuk oyun alanlarındaki süs bitkilerinin kullanımı.

Presented at the Uluslararası Göbeklitepe Tarım Kongresi, Şanlıurfa.

Aksu, A., Yılmaz, H. 2018. Atatürk Üniversitesi merkezi açık-yeşil alandaki fiziki değişim memnuniyetinin belirlenmesi. Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 8(2): 231-237.

Bayramoğlu, E., Özdemir, B. 2012. Trabzon kent merkezi, uzun sokak kentsel donatı elemanlarının kent kimliği açısından değerlendirilmesi. Kastamonu University Journal of Forestry Faculty, 12(2):182-191.

Bayraktar, N., Tekel, A., Yalçiner Ercoşkun, Ö. 2013. Ankara Atatürk bulvarı üzerinde yer alan kentsel donatı elemanlarının sınıflandırılması, Değerlendirilmesi Ve Kent Kimliği İlişkisi .Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, 23 (1)

Bulut, Y., Atabeyoğlu, Ö., Yeşil, P. 2008. Erzurum kent merkezi donatı elemanlarının ergonomik özelliklerinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Bilimleri Dergisi, 14(2): 131-138.

Çubuk, M. 1991. Kamu mekanları ve kentsel tasarım. kamu mekanları tasarımı ve kant mobilyaları sempozyumu. Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, 15-17, İstanbul.

Düzenli, T.T., Eren, E. Alpak, E. M. 2017. Müze bahçelerinin peyzaj özellikleriyle kullanıcı memnuniyeti ilişkisi. International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic., 12(13): 201-214.

Erkmen, K., Bakırküre, G. 1991. Ankara'nın Kimliğine Katkı: Şehir Mobilyaları”, Arredemento Dekorasyon, S.28,188-190,1991.

Gülgün, B., Akça, Ş. B., Aşur, F. 2018. Examination Of Landscape Equipment Elements In Terms Of Ergonomic And Anthropometric Zonguldak Bulent Ecevit University Farabi Campus Example. Presented At The Uluslararası Kentleşme Ve Çevre Sorunları Sempozyumu: Değişim/Dönüşüm/Özgünlük, Eskişehir.

Gülgün, B., Güney, M. A., Aktaş, E. Yazici, K. 2014. Role of landscape architect in interdisciplinary planing of sustainable cities. Journal Of Environmental Protection and Ecology, 15(4), 1877–1880.

Gülgün, B., Türkyılmaz, B. 2001a. Peyzaj mimarlığında antropometri ve Bornova örneğinde bir araştırma. Ege Üni. Ziraat Fak. Derg., 38(2-3), 135-142.

Gülgün, B., ve Türkyılmaz, B. 2001b. Peyzaj mimarlığında ve insan yaşamında ergonominin yeri-önemi ve Bornova

örneğinde bir araştırma. Ege Üni. Ziraat Fak. Derg., 38(2-3): 127-134.

Gülgün, B., Yazıcı, K., Keskin, N. 2018. Being handicapped In Turkey environmental and landscape architecture. Presented at the 8th International Conference of Ecosystems.

Gülgün, B., Yazıcı, K. 2017. The Role and Importance of Landscape Architecture Preventing Visual pollution For A Habitable Environment The Example Of İzmir. Presented at the 7th International Conference of Ecosystem.

Gülgün, B., Yazıcı, K. 2018. Effects of minimalism and the far east concept on landscape designing. Presented at the 8th International Conference of Ecosystems.

Güneş, A., Gülgün, B., Yörük, İ. 2005. Sürdürülebilir kentler ve peyzaj mimarlığı. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 42(2): 215–226.

Güneş, A., Gülgün, B., Aktaş, E. 2011. A Dream of future sustainable cities by landscape architecture perspective. Presented At The International Conference Of Ecosystems (Ice), Tiran.

Karatay, A., Korkut A.B 2009. Peyzaj mimarlığı antropometri ilişkisi: İstanbul Örneği, Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 6(3) Journal of Tekirdag Agricultural Faculty.

Kuşkun, P. 2002. Erzurum kent bütününde donatı elemanlarının kullanımı üzerine bir araştırma. Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 142, Erzurum.

Önal, S. 2019. Kent parklarda kullanılan donatıların standartlara uygunluğunun belirlenmesi. Ankara Örneği. Antropoloji, 38:54-64.

Tokat Belediyesi. 2019. www.tokatbel.tr

Yazıcı, K., Arslantaş Sağlamer A. 2019. Tokat kenti -yeşilirmak yakın çevresinde bulunan rekreasyonel alanlarda kullanıcı memnuniyetinin belirlenmesi. Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi 6(4): 766–776.

Yazıcı, K., Gülgün Aslan, B. 2017. Açık-yeşil alanlarda dış mekân süs bitkilerinin önemi ve yaşam kalitesine etkisi; Tokat kenti örneği. Ege Üniv. Ziraat Fak. Derg., 54(3):2 75-284.

Yazıcı, K., Kalaycı Önaç, A. Gülgün, B. 2018. Süs bitkilerinin kampüs alanlarında işlevsel kullanımı Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi örneği. Presented At The Uluslararası Marmara Fen Ve Sosyal Bilimler Kongresi 2018, Kocaeli.

Yenioğlu F. 2010. Kent parklarında aydınlatma elemanlarının kullanımının peyzaj mimarlığı açısından irdelenmesi: Ankara-Altınpark örneği, Bartın Üni., Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans tezi.

Yörük, İ., Gülgün, B., Sayman, M.
Ankaya, F. Ü. 2006. Peyzaj Planlama
Çalışmaları Kapsamında Ege Üniversitesi
Kampüs Örneğindeki Peyzaj Donatı
Elemanlarının Ergonomik Antropometrik
Açıdan İrdelenmesi, Ege University Journal
of Agricultural Faculty, 43(1), pp. 157-168.

Yücel, G.,F. 2006. Kamusal Açık
Mekarlarda Donatı Elemanlarının
Kullanımı”, Ege Mimarlık, S.4, 26-29.